

I

Kako mi je Serhio Cabrera sam ispričao, bio je već tri dana u Lisabonu kad su mu telefonom javili za očevu nesreću. Vest ga je zatekla ispred vrta na Trgu imperije, parka s prostranim, popločanim stazama u kom je njegova, tad petogodišnja ćerka Amalija pokušavala da savlada buntovni bicikl koji je tek bila dobila na poklon. Serhio je sa Silvijom sedeo na kamenoj klupi, ali u tom trenutku osetio je da se mora udaljiti i poći ka izlazu iz parka, kao da će ga blizina druge osobe sprečiti da se usredsredi na pojedinosti onoga što se dogodilo. Po svojoj prilici, Fausto Cabrera je bio u svom stanu u Bogoti i čitao novine u dnevnoj sobi, kad se setio da nije zaključao vrata. Kako je ustao naglo, uhvatila ga je nesvestica. Najibe, njegova druga supruga, koja je krenula za njim da mu kaže da sedne i prestane da brine, jer vrata su već bila zaključana, uspela je da ga pridrži da se ne stropošta na pod. Odmah je pozvala svoju ćerku Linu, koja je bila otputovala u Madrid na nekoliko dana, i sad je o svemu obavestavala Serhija.

– Izgleda da Hitna pomoć treba da stigne svakog časa – rekla je. – Šta ćemo sad?

– Čekaćemo – odgovorio je Serhio. – Sve će biti u redu.

No, zapravo nije verovao u to. Iako je Fausto oduvek bio zavidnog zdravlja i fizički snažniji od mnogih dvadeset godina mlađih ljudi, činjenica je da je imao pune devedeset dve godine, a u tom dobu sve može biti ozbiljno: bolesti predstavljaju veću pretnju, nezgode su pogubnije. I dalje je ustajao u pet ujutru da bi vežbao *taj-či-čuan*, međutim, činio je to uz sve manje energije i sve krupnije ustupke istrošenom telu. Budući da nije izgubio ni mrvu mentalne bistrine, to ga je bezmerno nerviralo. Život s njim, barem po šturim Serhiovim

saznanjima, postao je napet i težak; otud se niko nije usprotivio kad je najavio da će otputovati u Peking i Šangaj. Bilo bi to tromesečno putovanje na mesta na kojima je uvek bio srećan i gde bi njegovi bivši učenici iz Instituta za strane jezike organizovali niz događaja njemu u čast. Šta ima loše u tome? U redu, tako dugo putovanje u poodmaklim godinama možda nije najpametnija ideja, ali niko nikad nije uspeo da odvrati Fausta Kabreru od onoga što bi uvrteo sebi u glavu. Tako da je otputovao u Kinu, primio počasti i vratio se u Kolumbiju spreman da proslavi rođendan. A sad, svega nekoliko nedelja posle povratka s drugog kraja sveta, doživeo je nesreću na prostoru koji se proteže od sofe do ulaznih vrata – i grčevito se držao za život.

Valjalo bi reći da to nije bilo kakav život. Fausto Kabrera je bio čuvena ličnost o kojoj su ljudi iz pozorišta (ali i oni koji su pripadali televiziji i filmu) govorili s poštovanjem kakvo obično bude pioniri u nekom poslu, uprkos tome što je većito bio okružen kontroverzama, a prijatelja imao isto koliko i neprijatelja. Prvi je primenio metod Stanislavskog u izvođenju poezije, ne samo u građenju dramskih likova; osnovao je škole eksperimentalnog pozorišta u Medeljinu i Bogoti, a usudio se čak da arenu za borbu s bikovima u Santamariji pretvori u pozornicu za jedno Molijerovo dramsko delo. Krajem četrdesetih godina pravio je radio-emisije koje su promenile način na koji su ljudi razumevali poeziju, a kasnije, kad je u Kolumbiju stigla televizija, bio je jedan od prvih direktora TV teatra i jedan od njegovih najpoznatijih glumaca. Kad su nastupila burnija vremena, ugled stečen u scenskoj umetnosti koristio je kao paravan za aktivnosti koje je obavljao kao član Komunističke partije Kolumbije, zbog čega je bio izložen mržnji mnogih, sve dok te godine nisu pale u zaborav. Mlađe generacije Fausta su prvenstveno pamtile po jednoj filmskoj ulozi: u *Strategiji puža*, najpoznatijem Serhiovom filmu, a možda i filmu koji mu je doneo najviše zadovoljstva, igrao je Hasinta, španskog anarhistu koji predvodi malu narodnu revoluciju u srcu Bogote. Ovekovčio ga je tako prirodno i tako se dobro snašao u njegovoj koži da je Serhio, kad bi govorio o filmu, to sažimao ovako:

– Igrao je sam sebe, zapravo.

Sada, dok je sa Silvijom izlazio iz parka i dok je prolazio kraj Jeronimitskog samostana i reke Težo, nadgledajući Amaliju, koja se ispred njih borila s volanom bicikla, Serhio se pitao zar se nije mogao potruditi da ga tih poslednjih dana češće posećuje. Ne bi bilo lako, u svakom slučaju, jer su se u njegovom životu događale dve stvari koje su mu oduzimale svu pažnju i vreme, jedva mu ostavljajući prostora za išta drugo. S jedne strane, televizijska serija, s druge, pokušaj da spase brak. Serija se bavila životom novinara Hajma Garsona, kolege i prijatelja, čijim je sjajnim emisijama političke satire došao kraj 1999. godine u zoru, kad je poginuo nakon što su ubice ekstremne desnice pucale na njega dok je u kamionetu čekao da se upali zeleno svetlo na semaforu. Što se tiče braka, išao je nizbrdo, a razlozi za to nisu bili jasni ni njemu ni njegovoj ženi. Silvija je bila Portugalka, dvadeset šest godina mlađa od njega; upoznali su se u Madridu 2007. i proživeli nekoliko srećnih godina u Bogoti, a onda je nešto prestalo da funkcionise kako valja. Ali šta? Iako to nisu uspeali da dokuče, razdvajanje im je delovalo kao najbolja opcija, ili makar najmanje pogubna, te je Silvija otputovala u Portugaliju, ali ne kao da se vraća svojoj zemlji i svom jeziku, već kao da dolazi u posetu kako bi izbegla nevreme.

Serhio je bez njih živio kako je znao i umeo, ali uvek je bio svestan da mu ta razdvojenost škodi više nego što je spreman da prizna. Onda mu se ukazala prilika koju je čekao a da to nije ni znao: Katalonska filmoteka organizovala je retrospektivu njegovih filmova, pa su organizatori zamolili Serhija da dođe u Barselonu i provede s njima produženi vikend, od četvrtka, 13. oktobra do nedelje. Najpre bi išlo otvaranje, jedno od onih dešavanja sa šampanjcem i živom muzikom, mnogo rukovanja i velikodušnih pohvala, koje je oduvek doživljavao kao atak na svoju prirodnu stidljivost, ali koje nikad nije odbijao, jer je u dubini duše verovao da čak ni stidljivost poput njegove ne može biti opravdanje za nezahvalno ponašanje. A potom bi, tokom tri dana, Serhio prisustvovao prikazivanju svojih filmova i govorio o njima zainteresovanoj i obrazovanoj publici. Bila je to savršena prilika. Serhio je istog trena odlučio da poziv za Barselonu iskoristi da skokne do

Lisabona, provede nekoliko dana sa ženom i ćerkom i sastavi rasturenu porodicu, ili barem pokuša bolje da razume uzroke tog rasturanja. Filmoteka se pobrinula za avionske karte poštujući ove zahteve.

Tako da je Serhio 6. oktobra, kad je stigao na aerodrom u Bogoti, već imao rezervisan let za Lisabon za sledeći dan. Iz čekaonice je pozvao oca: još nikad nije otputovao iz zemlje a da se telefonom nije pozdravio s njim. – Kad se vraćaš? – upitao je Fausto. – Za petnaest dana, tata – odgovorio je Serhio. – Dobro, dobro. Vidimo se kad se vratiš. – Da, vidimo se kad se vratim – reče Serhio, razmišljajući kako obojica ponavljaju fraze koje su jedno drugom uputili hiljadu puta, u hiljadu identičnih telefonskih razgovora, i kako te jednostavne reči više nisu ono što su nekad bile: izgubile su vrednost kao novac koji više nije u upotrebi. Na aerodromu „El Prat“ dočekaog ga je jedan od organizatora retrospektive, budući da se Serhio ponudio da im u ručnom prtljagu donese sav potreban materijal: hard-diskove s filmovima, naravno, ali i fotografije sa snimanja, čak i poneki originalni scenario koji će filmoteka izložiti u svojim vitrinama. Bio je to mršav, bradat mladić, s naočarima crnog, masivnog okvira i majicom poput onih što ih nose zatvorenici iz karikatura, koji je prihvatio kofer neizrecivo ozbiljnog izraza lica, a onda upitao Serhija hoće li još neko doći s njim. – Da bismo rezervisali sobu za dve osobe – objasnio je mladić. – Ukoliko je potrebno.

– Doći će moj sin – reče Serhio. – Zove se Raul. Ali u filmoteci već znaju za to.

Serhio je tu odluku doneo nekoliko dana ranije. Silvija ne bi mogla da pođe s njim čak i da su u dobrim odnosima, ne samo zbog posla, koji joj nije dopuštao da se udaljava, već i zato što je Amalija polazila u novu školu. Najprirodnija stvar na svetu bila je da pozove Raula, sina iz prethodnog braka, koji je upravo krenuo u završni razred srednje škole i koji ga je u svakom mejlu pitao kad će se ponovo videti. To se nije dogodilo poslednje dve godine, jer Raul je živio s majkom u Marbelji, van ruta kojima je Serhio obično putovao. Tako da će krenuti avionom u četvrtak po podne, posle časova, sleteti u Bar-

selonu tačno na vreme da prisustvuje ceremoniji svečanog otvaranja i provesti gotovo čitava tri dana s ocem, gledajući neke filmove prvi put a druge reprizno, ali ovog puta uz sliku i ton bioskopske sale. Uz sve to, Raul nikad ranije nije bio u Barseloni, te je pomisao da će mu pokazati grad istovremeno kad i svoje filmove – njegovom ocu delovala neobično privlačno. Serhio je upravo o tome razmišljao kad je sleteo na aerodrom u Lisabonu, nešto pre devet sati uveče, i kad je ugledao Silvijino lice i njen blistavi osmeh, koji je u njemu probudio iluziju da se vratio kući, a ne da je došao u posetu. Tad je primetio da je i Amalija došla da ga dočeka; i mada je za nju već bilo prilično kasno, devojčici je preostalo dovoljno energije da raširi ruke i obisne mu se oko vrata, a Serhio je shvatio zašto je vredelo ići zaobilaznim putem.

Ponovni susret bio je toliko divan da im nije bilo važno čak ni to što je avio-kompanija zagubila prtljag. Od tri kofera koje je Serhio čekirao u Bogoti, samo je jedan stigao na odredište živ i zdrav, a sve što im je žena za žutim pultom ponudila kao rešenje bilo je da u ponedeljak pre podne ponovo dođu na aerodrom. Ali nije bilo te nezgode ili neprijatnosti koje bi Serhiju pokvarile sreću što ponovo vidi svoju porodicu. U subotu, mnogo ranije nego što mu je to nalagao poremećeni ritam, pustio je Amaliju da ga uhvati za ruku i povede da upozna gradsku četvrt Benfika, koja se za nju svodila na Ulicu Manuela Fereire de Andradea i njen najvažniji lokal: poslastičarnicu „Kalifa“. Kupio joj je omiljene krokete, odveo je do drugarice na rođendan, slušao je kako peva portugalske pesme i pokušavao da joj se pridruži, a u nedelju je, zajedno sa Silvijom, ponovio tu rutinu. Uveče je rekao Silviji: – Srećan sam što sam došao. I to je bila potpuna istina.

Poziv njegove polusestre Line bio je kao čeoni sudar s bezobzirnom stvarnošću. Tog jutra su Silvija i on podigli s aerodroma izgubljene kofere i u povratku kupili Amaliji bicikl previše ružičaste boje, sa svetlećim volanom na baterije, kolevkom za lutku na stražnjem sedištu i kacigom u tonu s bojom bicikla; zato su i otišli u park na Trgu imperije, prekoputa Jeronimitskog samostana, gde su se nalazili kad su primili vest. Tog dana nebo je bilo prozračno i reka Težo belasala se

na suncu; kameni pločnici toliko su bleštali da su Serhija bolele oči, te je bio prinuđen da stavi crne naočari kako bi mogao nastaviti da hoda do mesta gde su parkirali Silvijin auto. Ali korak mu više nije bio lak kao koji tren ranije, a nesputana sreća zbog novog bicikla i zadovoljstvo koje je osećao gledajući devojčin koncentrisan izraz lica dok se trudila da vozi u pravoj liniji – najednom su otišli dođavola.

Bilo je sedam popodne kad su stigli u Ulicu Manuela Fereire Andradea. Ispred broja 19 Serhio je uzeo teške kofere i odvuкао ih do trema, dok je Silvija kružila po kraju ne bi li pronašla mesto za parkiranje. I tad mu je iznova zadrhtao telefon u džepu, a na ekranu se pojavio isti onaj broj odranije. Dok se javljao, Serhio je već znao šta će mu Lina saopštiti; znao je svaku reč, jer nema ih previše da bi se izrazilo ono što će Lina reći. Kad su mu stigle žena i ćerka, i dalje je stajao tamo, na tremu s mermernim podom, između stubova prekrivenih zelenim pločicama, paralisani iako mu je vetar duvao u lice; telefon mu je još bio u ruci, a koferi tik uz njega, kao dva kućna psetanca, i uprkos svemu, osećao je da mu je neki spoj srećnih okolnosti išao naruku, jer ne bi voleo da je tu vest primio na bilo kom drugom mestu na svetu, niti u društvu bilo koga drugog.. Uhvatio je Silviju za ruku, sačekao da se Amalija na biciklu udalji, a onda je rekao:

– Upravo je umro.

Kad je ušao u stan, prvo se zatvorio u Silvijinu sobu da bi pozvao svoju sestru Marijanelu. Nekoliko dugih trenutaka plakali su zajedno, bez ikakve potrebe da bilo šta kažu, deleći zastrašujuće osećanje da se čitav jedan život – ne samo život Fausta Kabrere – upravo završio. Marijanela je bila dve godine mlađa od Serhija, ali iz razloga koje nikad nisu pokušali da razjasne, ta razlika bila je donekle irealna i nevažna, možda i zato što ju je nadoknađivao njen karakter: mlađa sestra je uvek bila smelija, buntovnija, prkosnija, a stariji brat, za razliku od nje, kao da se rodio s porokom sumnje i oklevanja. Ali toliko su toga prošli zajedno, živeći toliko drugačije nego što je trebalo, da su odma-

lena jedno prema drugom osećali tu posebnu privrženost svojstvenu ljudima koji znaju da je njihov život svima ostalima nerazumljiv i da mogu biti srećni jedino ako to bez roptanja prihvate. Serhio je izdaleka pokušao da ublaži sestrinu tugu, ali nije mu palo na um ništa pametnije nego da joj ispriča sve što je znao o očevoj smrti. Pričao joj je o sofi na kojoj je sedeo i čitao novine, kako je tvrdoglavo ustao da zaključa već zaključana vrata, o tome kako se sručio u ženino naručje. Ispričao joj je kako Fausto nije uspeo ni da uđe u kola Hitne pomoći, jer kad su bolničari stigli, već je bio prestao da daje znakove života. Umrlica je sastavljena na licu mesta, u dnevnoj sobi, i sad su čekali ljude iz pogrebnog preduzeća. To mu je sve ispričala Lina, završavajući jednom čudnom rečenicom, istovremeno zagonetnom i pompeznom:

– Umro je stojeći. Onako kako je i živeo.

Bio je ponedeljak, 10. oktobar 2016. godine. Ceremonija svečanog otvaranja retrospektive bila je predviđena za četvrtak, 13. oktobar u pola osam uveče. Kad je završio razgovor s Marijanelom, Serhio je iznenada shvatio da u glavi već pravi računicu, zbraja vreme trajanja letova i presedanja, poredi pred kompjuterom postojeće rute između Španije i Kolumbije. Iako mu vremenska razlika nije išla naruku, otkrio je da, ukoliko požuri, ne bi bilo nemoguće da otputuje u Bogotu da poslednji put vidi očevo lice, pozdravi se s Najibe, zagrli Marijanelu i vrati se u Barselonu uz svega dan zakašnjenja, kako bi učestvovao u ostatku retrospektive, pogledao filmove i odgovarao na pitanja publike. Ali uveče, pošto je večerao sa Silvijom i Amalijom, Serhio se ispružio na sivu sofu, ispred ugašenog televizora, i javilo mu se, ni sam ne zna u kom trenutku, osećanje kakvo mu je dotad bilo nepoznato. Tu, u tuđem stanu s drvenim podom, nalazila se njegova porodica, porodica koja mu je jednom već bila izmakla; kao da to nije dovoljno, u Barseloni ga je čekao Raul – i najednom je čitavo ovo putovanje poprimilo obeležje ponovnog susreta. Možda je Serhio o tome razmišljao kad je doneo odluku koja mu tad nije delovala tako čudno kao što će mu delovati kasnije.

– Neću ići – rekao je Silviji.

Sadržaj

Prvi deo: <i>Susret u Barseloni</i>	9
Drugi deo: <i>Revolucija u hotelima</i>	121
Treći deo: <i>Svetlo i dim</i>	245
<i>Piščeva beleška</i>	393
Beleška o autoru	397